

Załącznik do Uchwały nr

Rada Miejska w Rogoźnie

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ
NA LATA 2023-2027**

Spis treści

I Wiadomości ogólne.....	3
1.1. Charakterystyka przemocy domowej.....	3
1.2. Uwarunkowania prawne realizacji Programu.....	4
1.3. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Gminie Rogoźno.....	5
1.4. Analiza SWOT obszaru przeciwdziałania przemocy domowej.....	10
II Zadania programowe.....	11
2.1. Cel główny.....	11
2.2. Cele szczegółowe.....	11
2.3. Odbiorcy Programu.....	12
2.4. Realizator.....	12
2.5. Źródła finansowania.....	13
2.6. Monitoring.....	13
Zakończenie.....	13
Spis tabel.....	14

I Wiadomości ogólne

1.1.Charakterystyka przemocy domowej

Ustawa z dnia 9 marca 2023 roku o zmianie ustawy przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw definiuje przemoc domową jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej”¹.

Przemoc wewnątrzrodzinna jest zróżnicowana, można wymienić jej kilka rodzajów oraz wyodrębnić jej typologię. Każdy aspekt przemocy domowej można scharakteryzować na takich samych wymiarach i zaliczyć do form biernych lub czynnych. Przemoc czynna ma miejsce wtedy, gdy złość agresora skierowana jest bezpośrednio na ofiarę i podejmuje on czynne działania mające na celu krzywdzenie psychicznie, fizycznie lub seksualnie. Przemoc bierna zaś oznacza okazywanie gniewu brakiem zainteresowania ofiarą lub unikaniem działań, zachowań prowokujących wybuchy złości, czyli inaczej zaniedbywanie psychiczne, fizyczne lub seksualne.

Najbardziej powszechna klasyfikacja przemocy domowej wygląda następująco (tabela 1).

Tabela nr 1. Klasyfikacja przemocy domowej oraz przykłady głównych jej form.

	Czynne nadużycie	Bierne nadużycie
Przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.	słaba opieka zdrowotna, zaniedbywanie fizyczne
Przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez	brak uczuć, nieokazywanie miłości i bliskości, zaniedbywanie emocjonalne, zaniedbywanie materialne

¹ Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.).

	odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), gróźb, itp.	
Przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.	zaniechanie ochrony przed nadużyciami, prostytutcja
Przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, itp.	nie zapewnienie odpowiednich środków lub ich odbieranie na skutek braku wiedzy, choroby lub niezaradności
Zaniedbanie	umyślne porzucenie, odmawianie pożywienia, pieniędzy, opieki medycznej lub lekarstw, itp.	porzucenie, nie zapewnienie odpowiedniego wyżywienia, pieniędzy, opieki zdrowotnej na skutek lęków, braku wiedzy lub niezaradności

Źródło: Browne K., Herbert M., Zapobieganie przemocy w rodzinie, PARPA, Warszawa 1999.

1.2. Uwarunkowania prawne realizacji Programu

Zadania i założenia Programu zgodne są z kierunkami następujących aktów prawnych:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U z 1997 r. nr 78 poz. 483 ze zm);
2. Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.).

3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2 z 2023 r. poz. 901 ze zm.).
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz 165);
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz 172).

1.3. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Gminie Rogoźno

Gmina Rogoźno jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie wielkopolskim i powiecie obornickim, 40 km na północ od Poznania. Granice mają łączną długość 82 km. Siedzibą gminy jest miasto Rogoźno (prawa miejskie - 24 kwietnia 1280r.).

Powierzchnia gminy to 217,95 km², w tym 11,2 km² przypada na miasto Rogoźno. Przez centralną część gminy przebiega łącząca Poznań z Pomorzem Środkowym droga krajowa K-11 i ważna linia kolejowa Poznań-Kołobrzeg. W miejscowości Ruda bierze początek droga wojewódzka nr 241 Rogoźno-Wągrowiec.

Gminę zamieszkuje 18 222 osób (stan na 30.12. 2016 r.), z tego w Rogoźnie mieszka 10 985 osób, a pozostałe 6 927osób zamieszkuje 32 wsie.

Dla mieszkańców Gminy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał wsparcia. Jej wymiar prezentuje tabela nr 2.

Tabela nr 2. Udzielona pomoc i wsparcie.

Wyszczególnienie	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY i WSPARCIA			
Liczba osób	1660	1720	1443
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE			
Liczba osób	732	571	518
W tym: osoby długotrwale korzystające	328	286	228
Wiek 0-17	153	95	90
Wiek produkcyjny	428	326	300

Wiek poprodukcyjny	151	150	128
Liczba rodzin	548	456	421
Liczba osób w rodzinach	1207	946	847

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2021 i 2022.

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że w roku 2022 spadła liczba osób, którym przyznano świadczenie, jednak liczba osób długotrwale korzystających jest relatywnie wysoka. Spadła liczba rodzin korzystających ze wsparcia, co pozwala na wysunięciu wniosku, że z pomocy korzystają częściej te same osoby. Powody przyznawania pomocy obrazuje tabela nr 3.

Tabela nr 3. Powody przyznania pomocy.

POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA			
Wyszczególnienie	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
UBÓSTWO			
Liczba rodzin	282	224	229
Liczba osób w rodzinach	608	458	501
BEZROBOCIE			
Liczba rodzin	109	61	52
Liczba osób w rodzinach	220	138	120
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ			
Liczba rodzin	199	192	186
Liczba osób w rodzinach	458	398	366
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA			
Liczba rodzin	400	363	351
Liczba osób w rodzinach	795	683	648
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-			

WYCHOWAWCZYCH			
Liczba rodzin	90	75	72
Liczba osób w rodzinach	328	276	262
ALKOHOLIZM			
Liczba rodzin	40	38	30
Liczba osób w rodzinach	51	52	54
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA			
Liczba rodzin	77	49	48
Liczba osób w rodzinach	383	248	250
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ			
Liczba rodzin	62	41	43
Liczba osób w rodzinach	339	227	233
BEZDOMNOŚĆ			
Liczba rodzin	56	33	40
Liczba osób w rodzinach	56	33	40
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO			
Liczba rodzin	6	4	7
Liczba osób w rodzinach	7	6	9
ZDARZENIA LOSOWE			
Liczba rodzin	3	0	4
Liczba osób w rodzinach	11	0	14

PRZEMOC W RODZINIE			
Liczba rodzin	2	3	4
Liczba osób w rodzinach	9	15	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPIPS-03 za lata 2020, 2021 i 2022.

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że pomoc udzielana jest najczęściej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, następnie ubóstwa oraz niepełnosprawności. Odsetek wydanych decyzji z powodu przemocy w rodzinie jest raczej marginalny. Należy mieć jednak na uwadze, że nie znaczy to, że osoby doświadczające przemocy pozbawione są pomocy finansowej. Najprawdopodobniej pomoc została przyznana z innej przesłanki. Skalę tego zjawiska na podstawie analizy Niebieskich Kart prezentuje tabela 4.

Tabela nr 4. Analiza zjawiska przemocy domowej.

L p.	Liczba czynności lub osób				
	Rok	2020	2021	2022	
1	Liczba Niebieskich Kart		34	40	45
	w tym:	miasto	25	23	28
		wieś	0	17	17
2	Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej		57	37	23
	w tym:	kobiety	18	18	14
		mężczyźni	2	3	0
		nietelni	37	16	9
3	Liczba sprawców przemocy domowej		24	29	19
	w tym:	kobiety	5	7	4
		mężczyźni	19	22	15
		nietelni	0	0	0
4	Korelacje rodzinne – ofiary		57	37	23
	w tym:	żona	10	9	5
		konkubina	2	4	7
		mąż	0	0	0
		dzieci	11	16	9
		rodzice	5	6	1
		inne	29	2	1
5	Korelacje rodzinne – sprawcy		24	29	22
	w tym:	mąż	10	8	5
		konkubent	2	5	7
		żona	0	0	0
		rodzice	6	9	4
		syn	4	5	1
		inne	2	2	5

6	Liczba sprawców przemocy nadużywający alkoholu		14	14	7
	w tym:	kobiety	1	2	1
		mężczyźni	13	12	6
		nietni	0	0	0
7	Liczba sprawców przemocy spożywający środki psychoaktywne		3	2	3
	w tym:	kobiety	1	0	0
		mężczyźni	2	2	3
		nietni	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za rok 2020, 2021 i 2022.

Analizując wyżej zebrane dane można stwierdzić, że częściej przypadki przemocy domowej rejestrowane są w mieście. Poszkodowanymi są głównie kobiety, skala zjawiska wobec dzieci jest znacznie wyższa niż w przypadku mężczyzn. Wzrost nietnnych doświadczających przemocy w 2020 roku był wynikiem zmiany kryteriów zbierania danych. Sprawcami są przede wszystkim mężczyźni, kobiety stanowią znacznie mniejszy odsetek. Nastąpiła zmiana występowania przemocy domowej, każdego roku malała liczba przypadków rejestrowanych w małżeństwach, a zwiększała się w konkubinatach. Skala zjawiska w stosunku do dzieci jest znacznie większa niż w stosunku do rodziców. Osobami doświadczającymi przemocy na porównywalnym poziomie są osoby pełnoletnie i nietnne, z niewielką przewagą osób dorosłych.

Przypadki przemocy rejestrowane są poprzez uprawnione służby, w większości przez funkcjonariuszy Policji (tabela nr 5).

Tabela nr 5. Liczba Niebieskich Kart założonych przez poszczególne organy.

L.p.	Uprawniony organ			
	Rok	2020	2021	2022
1.	Policja	20	20	27
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rogoźnie	14	20	15
3.	Oświata	0	0	3

Źródło: Opracowanie własne.

1.4. Analiza SWOT obszaru przeciwdziałania przemocy domowej

Analizę obszaru pomocowego przedstawia table nr 6.

Tabela nr 6. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodziny; • dobra znajomość środowiska lokalnego osób działających w obszarze pomagania; • zatrudnienie odpowiednio wyspecjalizowanej kadry w zakresie pomagania; • rozbudowana infrastruktura oświatowa; • realizowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Programu Wspierania Rodziny • działalność Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; • zapewnianie dostępu do pomocy specjalistycznej, tj. prawnej, rodzinnej, psychologicznej i terapii uzależnień; • realizacja programów rządowych Pomoc Państwa Zakresie Dożywiania oraz Karta Dużej Rodziny; • dostęp do wsparcia asystenta rodziny poprzez zatrudnianie odpowiedniej liczby asystentów; • szerokie działania profilaktyczne realizowane przez placówki oświatowe; • odpowiednie realizowanie działań ustawowych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rogoźnie; • zapewnianie szkoleń dla kadry pomocowej w tematyce przemocy domowej 	<ul style="list-style-type: none"> • niska świadomość osób doświadczających przemocy dot. przysługujących im praw; • „hermetyczny” model rodziny; • niski poziom oraz niechęć do wykorzystywania własnych zasobów do radzenia sobie z problemami; • niechęć do korzystania z oddziaływań w zakresie przeciwdziałania przemocy • odmowa składania zeznań i/lub bardzo częste ich wycofywanie; • ograniczone zasoby lokalowe Gminy – niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych; • bardzo niskie zaangażowanie organizacji pozarządowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej; • brak prawidłowych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój ogólnopolskiej polityki prorodzinnej; • aktywizacja zawodowa osób zagrożonych marginalizacją społeczną; • współpraca placówek działających na 	<ul style="list-style-type: none"> • osłabienie więzi rodzinnych oraz autorytetu rodzinnego; • występowanie zjawiska „hermetyzacji rodziny”; • przerzucanie odpowiedzialności za swoją

terenie gminy z placówkami powiatowymi; <ul style="list-style-type: none"> wydawanie przez odpowiednie służby zakazów zbliżania i nakazów opuszczenia mieszkania; realizacja przez powiat programu korekcyjnego i terapeutycznego dla osób podejrzewanych o stosowanie przemocy możliwość ciągłego podnoszenia kwalifikacji przez pracowników GOPS; zmiana spostrzegania zjawiska przemocy domowej przez społeczność lokalną. 	sytuację na instytucje; <ul style="list-style-type: none"> poczucie bezkarności osób podejrzewanych o stosowanie przemocy domowej; rosnące koszty utrzymania rodziny; niewystarczające zasoby mieszkaniowe; uzależnienie się beneficjentów GOPS od udzielanej pomocy.
---	---

Źródło: opracowanie własne.

II Zadania programowe

2.1. Cel główny

Celem głównym programu jest:

Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochrona ofiar przemocy domowej.

2.2. Cele szczegółowe

Dla realizacji celu głównego Programu wyznaczono następujące cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej.
2. Udzielanie profesjonalnej pomocy osobom doznającym przemocy domowej.
3. Podejmowanie działań wobec osób podejrzewanych o stosowanie przemocy domowej.
4. Podnoszenie kompetencji osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela nr 7. Harmonogram realizacji Programu.

Lp.	Zadania	Wskaźniki	Okres realizacji
Cel szczegółowy 1.			
Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej			
1.	Przygotowanie diagnozy zjawiska przemocy domowej	1. Czy przygotowano diagnozę.	2023-2027
Cel szczegółowy 2.			
Udzielanie profesjonalnej pomocy osobom doznającym przemocy domowej			
1.	Wspieranie rodzin doświadczających przemocy domowej	1. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. 2. Liczba posiedzeń Grup Diagnostyczno-Pomocowych	2023-2027

		3. Liczba założonych Niebieskich Kart.	
		4. Liczba rodzin, w których zdiagnozowano występowanie zjawiska przemocy domowej.	
2.	Udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej	1. Liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta część C.	2023-2027
		2. Liczba osób, u których zdiagnozowano doświadczanie przemocy domowej.	
		3. Liczba osób doświadczających przemocy, które stały się na posiedzeniu Grupy Roboczej.	
		4. Liczba osób poinformowanych o możliwości skorzystania z pomocy socjalnej, finansowej, prawnej, psychologicznej.	
		5. Liczba nieletnich doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy pedagogicznej	
3.	Monitorowanie sytuacji rodziny dotkniętej problemem przemocy domowej	1. Liczba rodzin objęta monitoringiem.	2023-2027
		2. Liczba wizyt monitorujących.	
Cel szczegółowy 3. Podejmowanie działań wobec osób podejrzewanych o stosowanie przemocy domowej			
1.	Ochrona interesu rodziny	1. Liczba wniosków na Komisariat Policji o podjęcie działań wobec osób podejrzewanych o stosowanie przemocy domowej.	2023-2027
		2. Liczba wniosków do GKRPA.	
		3. Liczba informacji wysłanych do Sądu Rejonowego w Obornikach o sytuacji dzieci.	
		4. Liczba wniosków do I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Obornikach.	
Cel szczegółowy 4. Podnoszenie kompetencji osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej			
1.	Organizacja i udział w szkoleniach	1. Liczba szkoleń.	2023-2027
		2. Liczba przeszkolonych osób.	

2.3. Odbiorcy Programu

Program ten jest adresowany dla rodzin, mieszkańców Gminy Rogoźno, wobec których prowadzona jest procedura Niebieska Karta oraz rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej.

2.4. Realizator

Realizatorem programu jest Gmina Rogoźno, w szczególności Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rogoźnie oraz Zespół Interdyscyplinarny.

2.5. Źródła finansowania

Realizacja Programu będzie odbywać się w zakresie posiadanych środków budżetu gminy, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

2.6. Monitoring

Monitoring Programu będzie polegał na corocznym gromadzeniu i analizowaniu informacji o stanie jego realizacji, według opracowanych wskaźników monitorujących. Zebrane dane pozwolą na ocenę realizacji wyznaczonych zadań. Efektem monitoringu będzie opracowanie sprawozdania przez pracownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rogoźnie, wyznaczonego przez kierownika jednostki i przedłożenie go kierownikowi w terminie do 30 kwietnia każdego roku. Kierownik placówki przekaze sprawozdanie w ciągu 14 dni od jego otrzymania Radzie Miejskiej Rogoźna.

Zakończenie

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2027 zakłada tworzenie warunków sprzyjających do ochrony osób doświadczających przemocy oraz wspierania, aby korzystały z przysługujących im praw. Wspieranie osób i rodzin będzie miało charakter zaradczy, profilaktyczny i ochronny, tak, by pomóc przezwyciężać trudności. Propagowanie odpowiednich postaw w środowisku rodzinnym daje szanse na zdobywanie umiejętności niezbędnych do wychodzenia z sytuacji kryzysowych.

Spis tabel

Tabela nr 1. Klasyfikacja przemocy domowej oraz przykłady głównych jej form.....	3
Tabela nr 2. Udzielona pomoc i wsparcie.....	5
Tabela nr 3. Powody przyznania pomocy.....	6
Tabela nr 4. Analiza zjawiska przemocy domowej.....	8
Tabela nr 5. Liczba Niebieskich Kart założonych przez poszczególne organy.....	9
Tabela nr 6. Analiza SWOT.....	10
Tabela nr 7. Harmonogram realizacji Programu.....	11